

ÖZET: Vekil ebe ve hemşirelerin 657 sayılı Kanunda Devlet memurları için öngörülen izin haklarından yararlanıp yararlanamayacakları hk.(7/2/2017-781)

Vekil ebe ve hemşirelerin 657 sayılı Kanunda Devlet memurları için öngörülen izin türlerinden yararlanıp yararlanamayacakları hususunda Başkanlığımız görüşünün talep edildiği ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86 ncı maddesinde; *"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.*

Bir görevin memurlar eliyle vekaleten yürütülmesi halinde aylıksız vekalet asıldır.

Ancak, ilkökul öğretmenliği (Yaz tatili hariç), tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, köy ve beldelerdeki ebelik ve hemşirelik, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, vaizlik, Kur'an kursu öğreticiliği, imam-hatiplik ve müezzin-kayyımlığa ait boş kadrolara Maliye Bakanlığının izni (mahallî idarelerde izin şartı aranmaz) ile, açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

(...)

Açıktan vekil olarak atananlara, bir yılda yirmi günü geçmemek üzere çalıştıkları her ay için iki gün yıllık izin verilir. Bu iznin kullanımında, bir sonraki yıla devredilme hâli dışında Devlet memurları için öngörülen hükümler uygulanır." hükmüne, "Vekalet, ikinci görev aylık ve ücretleri ile diğer ödemeler" başlıklı 175 inci maddesinin son fıkrasında ise; *"Açıktan vekil olarak atananlar bu Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanırlar ve bunlara ödenecek vekalet aylığının hesabına memuriyet taban aylığı da dahil edilir."* hükmüne yer verilmektedir.

657 sayılı Kanunun 175 nci maddesindeki; *"açıktan vekil olarak atananlar bu Kanunla memurlara tanınan sosyal haklardan da yararlanırlar"* ibaresiyle mezkur Kanunun "sosyal haklar ve yardımlar" başlıklı VI. kısımda öngörülen sosyal haklardan (aile yardımı, doğum yardımı, ölüm yardımı gibi) açıktan vekil olarak atananların da yararlanmaları öngörülmüştür. Nitekim 175 nci madde, 657 sayılı Kanunda "mali hükümler" başlıklı V. Kısımda düzenlenmiş ve bu düzenlemeyle açıktan vekil olarak atananların alacakları ücret (sosyal hak ve yardımlar dahil) tutarı tespit edilmiştir. 175 inci maddenin "vekalet, ikinci görev aylık ve ücretleri ile diğer ödemeler" şeklindeki başlığı da göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu düzenlemeyle açıktan vekil olarak atananların alacakları "ücret" ve "ödeme kalemi niteliğindeki sosyal hakların" belirlenmesinin amaçlandığı görülecektir. Ayrıca, 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesine eklenen fıkra ile açıktan vekil atananlara yıllık izin hakkı getirilmiştir. Açıktan vekil olarak atananlara yıllık izin dışındaki diğer izinlerin verilmesini Yasakoyucu amaçlamış olsa idi, 86 ncı maddedeki yıllık izne ilişkin düzenlemeye benzer bir düzenlemeyi, 86 ncı madde bünyesinde yürürlüğe koyardı. Görüldüğü gibi, 175 nci maddedeki "sosyal haklar" ibaresiyle sadece Kanunun "sosyal haklar ve yardımlar" kısmında sayılan hakların anlaşılması gerekmekte olup, bunun dışında Kanunda öngörülen diğer haklardan açıktan vekil atananların yararlanması mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, açıktan atanan vekil ebe ve hemşirelerin 657 sayılı Kanunda yer alan izin türlerinden yararlanıp yararlanamayacakları hususunda sağlıklı bir değerlendirme yapabilmesi için vekâlet müessesesinin amacının da dikkate alınması gerekmektedir. Vekâlet, en genel şekliyle bir kimsenin görevinin diğer bir kişi tarafından üstlenilmesi anlamına gelmektedir.

Kamu personel hukukunda ise, asıl görevlinin iş başında olmadığı bazı durumlarda kamu hizmetlerinde aksama yaşanmaması için bu kişinin bulunduğu kadroya tanınan yetkileri kullanmak üzere başka bir kişinin bu kadroya veya göreve atanmasıdır. Başka bir deyişle, kamusal hizmetlerin sürekliliği ilkesi çerçevesinde Devlet faaliyetlerinin aksamasının önüne geçilmesi için sürekli ya da geçici olarak boşalan kadrolara üçüncü kişilerin vekil olarak atanması şeklinde tanımlanabilir. Dolayısıyla, yürütme fonksiyonunun sürekliliğinin sağlanması ve kamu hizmetinin sürekli ve sorunsuz olarak yürütülebilmesi amacıyla vekâlet kurumu benimsenmiştir. Vekâlet müessesesinin dayanağını 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi oluşturmakta olup, söz konusu maddede, memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabileceği belirtilmekle birlikte, kamu hizmetinin gördürülmesi amacıyla ihdas edilmiş bulunan kadroların, kadroya henüz asaleten atama yapılamaması, asilin sürekli görevle başka bir yere atanması, asilin emekli olması, istifa etmesi, vefat etmesi veya kadronun değişik sebeplerden ötürü boşalması durumunda da kamusal hizmetlerin ifa edilebilmesi için vekâlet müessesesine başvurulmaktadır. Buradan hareketle personel mevzuatımız açısından vekâlet kurumunun en genel şekliyle, Devlet memurlarının işlerinden geçici olarak ayrılmaları ya da Devlet memurlarına ait kadroların çeşitli nedenlerle boşalması halinde bunların yerlerine vekil atanması ve bu suretle kamu hizmetinin sürekliliğinin sağlanması amacıyla uygulandığı söylenebilir.

Bu itibarla, idare tarafından açıktan vekil olarak atama müessesesine kamu hizmetinin sürekliliğini sağlamak açısından başvurulduğu, "açıktan vekil uygulamasının istisnai ve geçici bir istihdam şekli olduğu ve 657 sayılı Kanunda öngörülen düzenlemelerin (özel hükümler haricinde) sadece memurlara uygulandığı göz önünde bulundurulduğunda, açıktan vekil olarak atananların Devlet Memurları Kanununda memurlar için öngörülen izin türlerinden yararlanmasının kamu hizmetinin sürekliliğini aksatacağı ve vekalet müessesesinin düzenleniş amacıyla bağdaşmayacağı düşünülmektedir. Örneğin doğum yapmak suretiyle analık iznine ayrılan bir memurun yerine, kamu hizmetinin aksamaması amacıyla açıktan vekil atanması halinde, vekilin de aynı şekilde doğum yaparak memurlar için uygulanan analık izninden yararlanması durumunda, kamu hizmetinin aksamaması için vekilin yerine de açıktan vekil atanması söz konusu olacaktır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde 657 sayılı Kanunun 86 maddesi uyarınca açıktan atanan vekil ebe ve hemşirelerin, mezkur Kanunda izinlerin sosyal bir hak kapsamında değerlendirilmemesi ve yıllık izin dışında başka bir izin türünden faydalanmalarına dair bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, anılan Kanunda yer verilen diğer izin türlerinden yararlanmalarının mümkün bulunmadığı mütalaa edilmektedir.